

GLASILO NEZAVISNE DELAVSKE STRANKE JUGOSLAVIJE

Izhaja vsak četrtek. — Uredništvo in upravnništvo: Karl Marksa (preje Turjaški) trg št. 2, prilličje. — Naročnina za mesec 6, četrtletno 18 Din. — Dopisi se ne vračajo.

Slev. 20.

LJUBLJANA, četrtek, 30. avgusta 1923.

Leto I.

Pozdravljeni sodrugi.

Dne 3. septembra izidejo iz požarvaškega zapora sodrugi Filip Filipović, Vlado Čopić in Nikola Koračević. Dve leti in dva meseca so jih imeli zaprte buržujski vladajoči krogi — zato ker so bili člani izvrševalnega odbora komunistične stranke. Ogromni proces, ki je bil insceniran po vidovdanskem atentatu, je bil ogromen poraz za vlado. Pred sodnijo je bilo jasno dokazano, da komunistična stranka ni imela nobene zveze z atentatom in izjalovili so se vsi poskusi režimskih Kukomanov in drugih podpornikov, da bi z najbarbaričnejšimi sredstvi prelepanja in mučenja izsilili od osumljencev potvorne izjave, ki naj bi naprtile atentat komunistični stranki. Proces se je, kakor je splošno znano, spremenil v obložbe režima demokratičnega ministra Pribičevića. Pribičević in z njim cela demokratična stranka, ta stranka, ki danes, ko je odrinjena od korita, vpije o pravici in govori spet o demokraciji, ki pa je, dokler je imela v vladni moči, vršila najbrutalnejšo diktaturo v korist veka kapitalistov. Ko je režimski načrt naprtili komunistični stranki atentat, propadel, so obsodili člane izvrševalnega odbora zaradi tega, da so propagirali vukovarski program.

In danes, ko spet prihajate med nas iz mračnih ječ jugoslovanske buržuazije, sodrugi, mučeniki za veliko idejo osvobojenja proletarijata, Vas pozdravlja celokupen slovenski, hrvaški in srbski proletarijat. Pozdravlja v Vas vse tiste nešlele sodruge, ki so trpeli pod belim terorjem zbesne buržuazije, trpeli za

to, ker so se borili odločno za interese milijonov in milijonov brezpravnih proletarcev, ročnih in duševnih, za milijone izkoriščanih po mestih in vaseh. Sodrug, Vi niste šli poti Kristanov, Koračev in Bukšekov, kakor se že imenujejo vsi ti generali Korunovih socialistov, Vi niste prodali interesov proletarijata za ministrske stolčke in visoke službe, ampak rajši ste izbrali obleko kaznenjcev kakor, da bi postali izdajalci.

Sodrugi! To dobro ve proletarijat in kakor ste bili zvesti Vi, bo tudi on ostal zvest svojim visokim ciljem. Naj Vam bo kazenska obleka, ki Vam jo je oblekel kapitalistični režim — odlikovanje, edino odlikovanje, ki Vam ga tak režim dači more, kakor je največja sramota za zastopnike proletarijata — ministrski stolček v vladni belega terorja.

Pozdravljeni, sivi sokoli na bojnem polju! Pozdravljeni sobojevniki! V času novega razmaha proletarskega gibanja, v času popolnega propada izdajalskega socialpatriotizma, a tudi v času najhujšega terorja spet prihajate v naše vrste, da izpopolnite vrzel, ki je nastala z Vašim odtodom.

Brez žrtve ni zmage. In največje žrtve in še večje bo zahteval boj za končno osvoboditev človeštva, boj za zmago socializma. Le če smo pripravljene žrtvovati vse, če treba tudi življenje, smo vredni zmage. In v tem žrtvovanju ste nam Vi vzgled, simbol bojevnika, ki žrtvuje vse — zmagil!

Zivel sodrugi — mučeniki!
Zivela končna zmaga socializma!

Proti preganjanju bolgarskih delavcev in kmetov.

Nad bolgarskimi delavci in kmeti vrši fašistovska kontrarevolucionarna vlada, v kateri sedi tudi član izvrševalnega odbora socialpatriotske hamburške internacionale, gospod Kasazov, nezasišan teror. Tisoči komunističnih delavcev in kmetov, tisoči kmetov zemljoradniške stranke ječe po zaporih. V Plevni so obsodili sodruga Kacanamskega, Aronova in Halačeva na smrt, 90 drugih sodrugov pa na dosmrtno ali večletno ječo. Sodrug Halačeva so živinsko ubili v zaporu že pred obsodbo. Isti dan so obsodili v Plevni celo vrsto zemljoradniških kmetov in voditeljev na 3—15 letno ječo. Obtoženim sodrugom je bila vsaka obramba onemogočena. Plevensko advokatsko društvo, na čelu s social demokratom Markovom je zagovornike dalo z žandarmerijo odstraniti iz Plevne. Člana ruske misije Rdečega križa s. Šalpujina so zavrato umorili v plevenski ječi. V Trnovem je preko 100 sodrugov kmetov in delavcev mučeno v zaporu. Isto se vrši po vseh mestih Bolgarije. Bande pod vodstvom policije so oropale delavske in kmečke domove. Bivši Stambolijskijev minister Daskalov je padel kot žrtev najhujših morilcev bolgarske fašistovske vlade.

Delavci in kmetje!

To počelje pa podpira bolgarska socialna demokracija. Socialni demokrat Kasazov je član fašistovske vlade, ki besni proti delavcem in kmetom.

Vsi delavci in kmetje morajo vzdigniti svoj glas v pomoč bolgarskim delavcem in kmetom.

N. D. S. J. sklicuje zato za 8. in 9. septembra

PROTESTNE SHODE PROTI MORJENJU BOLGARSKIH DELAVCEV IN KMETOV.

Shodi 8. septembra se bodo vršili v Ljubljani, na Jesenicah, v Škofji Loki, Trziču, Kamniku, na Vrhniki, v Litiji ter v Krmelju.

Shodi 9. septembra se bodo vršili v Mariboru, Celju, Ljutomeru, Šoštanju, Rušah in Rajhenburgu.

Ura in kraj shoda se naznanijo naknadno.

Delavci in kmetje, skrbite za agitacijo, da bo čim večja udeležba!

Dol z belim terorjem!

Zivela delavsko-kmečka republika!

Zivela samostojna Slovenija v zvezi kmečko-delavskih republik Balkana!

Delavcu tovarno — kmetu zemljo!

Pokrajinski izvrš. odbor N. D. S. J. za Slovenijo.

Katoliška reakcija v objemu s pravoslavno.

V. katoliški shod, ki se je ravno zaključil, pomeni mejnik v slovenski, da v jugoslovanski politični zgodovini. Peti katoliški shod s svojim pompom in paradami je tvoril okvir za glavni cilj klerikalizma in njegove politične stranke SLS, ki je — konkubinatska katoliške cerkve s pravoslavno monarhijo, združitve katoliške reakcije s pravoslavno reakcijo, združitve slovenskih reakcionarcev s srbskimi reakcionarci. Zveza med mitro in krono — novo obdobje cesaropapizma. Katoliška Cerkev bo zopet postala to, kar je bila v stari Avstriji, postala bo poleg policije in oborožene sile sredstvo vladajoče reakcije za obvladavanje podložnikov.

SLS je po vojni kolebala pet let. Klerikalizem, ki se je diskreditiral v vojni popolnoma, ne samo pri nas, kjer so bili ravno duhovniki najhujši vojni hujskači, kjer so ravno klerikalci bili najponižnejši sluge degeneriranih in zločinskih habsburških izrodov, temveč po celem svetu, ker svetovna vojna je odkrila vso slabost vladajoče katoliške cerkve. Develnajst stoletij po Kristu, ko je krščanstvo pridobilo celo Evropo in Ameriko, ko so milijoni in milijoni duhovnikov oznanjevali nauk evangelija skoro 2000 let, ko je 1900 let imelo krščanstvo vso vzgojo mladine v rokah — je padla ta pod krščanskim vplivom stoječa Evropa v najbolj barbarjsko vojno in oznanjevalci besed: »Ljubi svojega bližnjega!« so hujskali na umor in poboj in morilno orožje so božji namestniki blagoslovljali v imenu onega, ki je dal zapoved: »Ne ubijaj!«

Svetovna vojna je odkrila popolno idejno propast krščanskih cerkev, posebno katoliške. Odkar je krščanska cerkev postala v četrtem stoletju državotvorna, odkar je sklenila ona »Moje kraljestvo ni od tega sveta!« kompromis s posvetno oblastjo, odkar je začela hrepeneti po posvetnem premoženju in po posvetni oblasti, je postala — mrtva, zapustila je nauk sina nazaretskega tesarja in postala je služabnica posvetnih mogočnikov. Najtrdnejša opora vsakega režima, ker »vsaka avtoriteta je od Boga postavljena«. Revolucionarna, nraštveno gonilna sila, ki so zanjo tisoči in tisoči mučnikov žrtvovali svoje življenje, ki je v boju za pravico in svobodo rastla notranje in zunanje, je postala kontrarevolucionarna veriga, s katero so zasužnjevali mogočniki svoje podložnike. Poleg brahijalne policijske sile za obvladanje nezadovoljnih množic, so dobili mogočniki duhovno verigo katoliškega nauka, ki je zasužnjeval duše.

Po vojni se je zdelo, da se je pojavil v katolicizmu samem klic: »Nazaj k evangeliju! Stran s sramotno flako, ki jo dela cerkev mogočnikom tega sveta!« Ali cerkvena diplomacija je ta klic udušila in prilagodila se je novim mogočnikom.

Tudi v Sloveniji je pet let katoliška cerkev kolebala. In posledica tega kolebanja je bila politika katoliške politične organizacije SLS. SLS je skušala svoj izgubljeni vpliv med masami zopet pridobiti s političnimi gesli avtonomije, republikanstva in socializma. Imela je uspeh, ali ni bila zmožna, da ta boj dokonča. Interesi cerkve (agrarna reforma,

konkordat, (pogodba Jugoslavije z Vatikanom), interesi klerikalizma v šolskem vprašanju, v vprašanju ločljivosti zakona itd.) so bili vzrok, da je SLS morala — kakor politična stranka katoliške cerkve (ne ljudstva) — iskati zveze z vladajočim režimom. Že dolgo je bil jasen ta preokret politike SLS, ali preokret se je moral vršiti polagoma, ker mase so šle na voliče za SLS zato, ker so verjele njenim obljubam, one so volile SLS zato, ker so hotele samostojno Slovenijo, ker so hotele republiko in verjele so revolucionarnim socialnim geslom, s katerimi jih je lovila SLS. Te mase bi takoj zapustile SLS, če bi videli, da je ona naenkrat izdala te obljube in postala navadna služabnica vladajoče srbske reakcionarne vlade. Zato je SLS svoj umik maskirala na vse načine, zato je rabila pompa petega katoliškega shoda, da natrese izdanim masam peska v oči.

Danes je SLS z odprtimi jadrmi prešla v tabor vladajočega reakcionarnege režima srbske buržuazije. Ogoljufala je svoje volilce, ogoljufala je Radiča, svojega do včerajšnjega zaveznika.

Mi smo že davno opozorili na cilj, kam jadra politika slovenskih klerikalcev. Katoliški shod je potrdil, da smo imeli prav. Protisocialističnih ekspektoracij dr. Brejca, plitvega zagovarjanja reakcionarnege liberalnega »laissez faire« po dr. Ujčiču, se ne bi mogel sramovati niti ata »Narod«.

Jugoslovanska reakcija, kulturna, politična in socialna se zbira in v Sloveniji je prva prešla v ta tabor najhujše reakcije SLS in pa narodno-napredna stranka atata »Naroda«.

Generali SLS so šli v ta tabor reakcije, ali volilci SLS jim ne bodo sledili. Slovensko delavno ljudstvo mest in vasi hoče kmečko-delavsko republiko, ono hoče popolnoma samostojno Slovenijo in okvirju zveze kmečko-delavskih republik na Balkanu, ono hoče gospodarsko osvobojenje delavnega ljudstva mest in vasi, ročnih in duševnih delavcev. SLS je te zahteve slovenskega delavnega ljudstva izdala, zato delavci in kmetje, obrnite hrbet tej SLS.

SLS in katoliška cerkev ste danes prešle v službo srbske reakcije, kakor ste popreje bili v službah habsburške reakcije.

Delavci in kmetje pa, ki nočejo podpirati srbske reakcije, ki hočejo samostojno slovensko kmečko-delavsko republiko, ki hočejo da dobi zemljo kmet, ki jo obdeluje, tovarno pa delavec, ki dela tam, bodo šli v Neodvisno delavsko stranko Jugoslavije.

Proti zvezi mitre in krone, proti zvezi klerikalizma in militarizma — postavimo zvezo delavcev in kmetov, zvezo dela in razuma.

Naj živi kmečko-delavska vlada!

Naj živi samostojna slovenska republika!

Proč s črno reakcijo in z belim terorjem!

Razredno zavedno delavstvo je edina današnja kulturna levica, edini dedič in borec po buržoaziji izdanega antiklerikalizma. Zaman in neizvedljiva je borba proti klerikalizmu brez borbe zoper kapitalizem.

Nemški proletarijat stopa v odločilni boj.

Sramotna izdaja socialne demokracije. Delavstvo zapušča socialpatrijote, ki podpirajo odkrito kapitaliste.

Buržuazni režim Nemčije se bliža z viharno naglico svojemu popolnemu bankrotu. Razkroj se množi od dneva do dneva, in jasno je vsakemu, da stoji Nemčija v sredi meščanske vojne. Mogočni naslop delavstva, ki je potom svojih obratnih svetov pod duševnim vodstvom nemške komunistične stranke z generalno slavno izsilil odstop Stinnesove vlade Cuno, je prvi korak v ogromnem, končnem boju, ki bo odločil ali se bo Nemčija rešila pod delavsko kmetjsko vlado, v najožji zvezi z delavsko-kmetjsko Rusijo, ali pa bo postala kolonija tujega kapitala.

Današnja vlada velike koalicije, ki jo tvorijo vse meščanske stranke od Stinnesove nemške ljudske stranke — pa do Eberlovih in Noskejevih socialpatrijotov, je zadnji poskus rešiti kapitalistično gospodarstvo v Nemčiji. Ampak ta poskus, to se more reči že danes, je spodletel. Nemško gospodarstvo se ne da več ozdraviti s kapitalističnimi metodami in socialna demokracija, ta poslednja pomožna četa propadajočega kapitalizma, je v razsulu in brez upliva med širokimi množicami.

Novembra 1918 je zgubila nemška buržuazija prvo vojno. Njena imperijalistična vesela je bila poražena in padla je militaristično-birokratična monarhija.

Pred popolnim polomom so tedaj rešili nemško buržuazijo socialni demokraciji, ko je Noske v zvezi s carskimi oficirji Viljema II. krvavo udušil nemško socialno revolucijo. Ko je Noske dal zahrbitno ubiti Karla Liebknechta in Rozo Luksemburgovo.

Sedaj, leta 1923, po šestmesečni zasedbi Poruhrja, je nemška buržuazija izgubila drugo vojno. Nemška buržuazija je rabila ogromne vsote za vodenje poruhrske gospodarske vojne, ali ona ta denar ni žrlovala iz svojih kas, ki so polne dolarjev in zdravega denarja, ampak pokrivala je le stroške s tiskanjem biljonov in biljonov papirnatih mark. Na ta način je buržuazija zaslužila sicer ogromne profite in je neizmerno opljačkala delavstvo, uradnike in ostalo revno prebivalstvo — ampak uničila je tudi državne finance in nemško valuto. Da bi se rešila pred popolno katastrofo nemške marke in da bi preprečila socialno revolucijo, se nemška buržuazija pripravlja na sporazum s francosko buržuazijo. Stinnes je že v zvezi z znanim Schneider-Kreuzot (največja železarska družba v Franciji), Krupp že vodi pogajanja za združenje s koncernom de Wendel (največji premo-garski baron Francije). Nemška buržuazija rajši prodaja svojo domovino (ta nacionalna buržuazija, ki se kar ce-

di narodnosti!), kakor pa, da bi privolila v zmanjšanje svojih profitov.

Pa še predno je ta drugi poraz nemške buržuazije dobil svojo končno obliko, se pripravljajo tretji, končni poraz nemške buržuazije. Nemška buržuazija, ki je porabila gospodarski boj v Poruhrju za izvor ogromnih profitov, a je vrgla vse trpljenje in stroške boja na ramena delavcev in malih kmetov, ni več sposobna braniti nemški narod pred napadom francoskega imperijalističnega kapitalizma. Njen boj — seveda na račun delavnega ljudstva — v Poruhrju je silno poostiril razredne boje v Nemčiji. Dolar, ki je v začetku poruhrske gospodarske vojne stal 7.500 mark, stane danes 7.500.000 mark. Ta padec valute je povzročil silno druginjo, ker cene življenjskim potrebščinam rastejo od ure do ure, tako, da mezde delavcev in plače nameščencev temu skakanju ne morejo slediti tako, da dočim fabrikanti, ki prodajajo svoje produkte za dober denar (dolarje, frankle), imajo vedno večje dobičke, dočim delavci, nameščenci in mali kmetje padajo v vedno večjo lakoto in bedo. Položaj delavstva, nameščencev in majhne buržuazije (mali kmetje, branjevci, obrtniki, zdravniki, umetniki itd.) je postal obupen. Veletrgovci špekulirajo skupno z veleposelsniki še na večjo druginjo, tako, da so življenjske potrebščine skrili in in jih nikjer še za drag denar ni več za dobiti. Kruh na karle stane že funt 500 lisoč mark! Širom Nemčije so veliki nemiri vsleu gladi, štrajkovno gibanje se širi, a buržuazno-socialpatrijotska vlada ni v stanju ta obupni položaj premagati. In tako se bliža tretji končni poraz nemške buržuazije.

Leta 1918 je buržuazija ušla končnemu porazu s pomočjo socialpatrijotov. Ker takrat so oni obvladali še strokovne organizacije, bili so edina močna, organizirana delavska stranka (komunistična stranka je bila šele v povojih leta 1918). Tedaj so še oni lahko demagoško izrabljali položaj Rusije, ki je ravno tedaj bila najtežje boje s svetovno reakcijo, ki je tedaj bila v najsilnejši državljanski vojni. Ali danes je položaj drugačen. Položaj nemškega delavca je stokrat slabši nego ruskega; Nemčija bi morala letos umreti gladi brez ruskega žita, ki se uvaža po bolj nizki ceni, nego jo zahlevajo nemški agrarni baroni; gospodarstvo Rusije se boljša od dne do dne, a Nemčija vsak dan bolj propada, in nemški delavec pada v vedno hujši obedi in lakoto.

Pred vsem pa je danes v Nemčiji silna, organizirana komunistična stranka, ki vodi nemški proletarijat v boju. Večina proletarijata je že v njenih vrstah in tisti del, ki je še sedaj ostal zvest socialpatrijotom iz konzervativizma, v zadnjem času vsled izdajalske socialpatrijotske politike pristopa tru-

momu k komunistom. Pristopajo vodilni socialdemokrati (posl. Obuch, dr. Stein, Zubeil itd.). Pod vodstvom komunistov so se združili proletarci vseh strank (tudi socialdemokratski) v obratne svete, ki so postali odločilen faktor proletarskega boja na podlagi enotne fronte. V socialdemokraciji sami raste silna opozicija (od poslancev ji pripada že več nego 1/3), ki naslopa proti oficijelni politiki socialpatrijotskega vodstva. Zadnje volitve v strokovnih organizacijah so kljub silnemu terorju socialpatrijotske birokracije prinesle zmago komunistov.

Kakor socialpatrijoti, se nahajajo v krizi tudi fašisti. Fašisti, osnovani kakor bojna četa buržuazije, so imeli velik vpliv pri propadajoči mali buržuaziji (inteligenca, mali obrtniki itd.), ki je bila nacionalistično orijentirana. Sramotna izdaja buržuazije v poruhrskem boju njena skrb za profite na račun nemškega ljudstva je odprla tudi tem vrstam oči in tudi oni prehajajo v trumah v skupno bojno fronto bojujočega proletarijata pod vodstvom komunistov.

Socialdemokratski pruski notranji minister je skušal s silo zatreti ta pokret, razpusil je izvrševalni odbor obratnih svetov, nastopil proti stotnijam z izjem-

nim zakonom. Na drugi strani hočejo rešiti socialpatrijotski birokrati svoja mesta v širokovnih organizacijah s tem, da izključujejo lik pred kongresi vse podružnice s komunistično večino. Ali vse to ne pomaga več. Gibanje proletarijata pod vodstvom komunistične stranke je tako silno, da gre lahko preko vseh teh šikan na dnevni red. Socialpatrijotska vlada več nima moči, da bi to gibanje zatrla.

Nemško delavno ljudstvo gre v boj pod vodstvom komunistične stranke, gre v poslednji odločilni boj za doseg kmečko-delavske vlade, v boj za sovjetsko republiko, ki bo v najožji zvezi z zvezo sovjetskih republik Rusije obranila nemški narod pred zasuzenjem po francoskih kapitalistih.

Mednarodna reakcija bo storila vse, da to prepreči, a dolžnost proletarcev celega sveta je, da la boj podpirajo in da preprečijo vse nakane svojih buržoaznih vlad proti nemški revoluciji.

Prihodnje mesece se bo dobojeval gigantski boj v Nemčiji in jasno je, da bo de podlegla nemška buržuazija in z njo bo uničen tudi tisti kapitalistični pankrt, ki se mu pravi nemška socialna demokracija Eberla in Noskeja.

Naj živi nemška revolucija!

Zunanji političen pregled.

Laški reformistični strokovni birokrati so kapitulirali pred fašisti.

Konferenca laške reformistične strokovne zveze je po večdnevni razpravi sprejela sklep, kjer pravi, da je neodvisna od vseh strank in vlad, da se pa ne protivi načelno nobeni vladi, v interesu delavskega razreda(!). Laška vladna Agencija Stefani, priobčuje ta sklep s tem komentarjem: »Ta sklep je važen, ker dosedaj se je smatralo strokovno zvezo za revolucionarno organizacijo, ki je bila v najtesnejših zvezah, da skoro istovelna s socialistično stranko Italije. Potrebno je omeniti, da se strokovna zveza ne protivi niti sedanji fašistovski vladi. Živela zveza socialpatrijotov z Mussolinijem! To je praktično pojmovanje socializma, kajne gospodje okoli »Zarje«!

Komunistična stranka v Italiji se giblje.

Kljub najhujšemu terorju od strani vlade je izšel v Milanu nov tednik komunistične stranke »Lo slato operaio« (Delavska država). Začela se je močna agitacija za izdajo novega dnevnika, ker je fašistovska vlada vse dosedanje dnevnike ustavila.

Slučaj sodruga Serratija.

Kakor znano so sedanji gospodarji laške socialistične stranke (maksimalistov), ki so dobili večino na kongresu le s pomočjo Mussolinija, ki je vse delegate, ki so bili pristaši Serratija, kateri je zahteval takojšnje združenje s komu-

nistično stranko, dal pod ključ, izključili iz stranke vse sodelavce Serratijevega tednika »Le Payne rosse«. Ta sklep je povzročil med najboljšimi sodrugi tak vihar, da se zdi sedaj, da bo vodstvo prisiljeno ta sklep preklicati.

Muslimani proti angleškemu imperijalizmu.

V Teheranu v Perziji je čez 8.000 muslimanov priredilo demonstracijo proti Angliji. Demonstranti so udri v parlament s črnimi zastavami in so njihovi govorniki silovito napadali Anglijo zavoljo preganjanja muslimanov v Mezopotamiji po angleških mogotcih.

Dunajska »Arbeiter Zeitung« proti delavskim divjaštvom socialpatrijotov v Nemčiji.

»Arbeiter Zeitung« piše: »Državni zbor je odglasoval zaupnico novi vladi, kar pa to ne ovira, da ne bi nadaljevala svojih umorov. Vsak dan prinese nove surovosti. Oficijelne časopisne agencije javljajo, da je prišla policija ali Reichswehr »v položaj«, da je morala rabiti orožje.

Morili delavstvo, ki se buni pod udarcem grozne bede, je postopanje, ki se ga ne more nazvati drugače nego barbarstvo, to je zločin, ki je v stanju vzeli vsako zaupanje do Sresemanna.

Vlada, ki se imenuje demokracija, bi se morala čuvati, da se ne bo bralo v časopisih novice, ki spominjajo na zločine, zagrešene v vojni.«

LISTEK.

D. Anin:

Govor slov. inteligenci*).

(Nadaljevanje.)

Toda kaj je kultura, dragi moji inteligenti? Vi pravite, da ste nosilci in stebri kulture, pa mi boste odgovorili na to vprašanje.

Kadar vas slišim govoriti o kulturi, se mi zdi vedno tako smešno. »Srbija je v kulturi sto let za nami. Kje je ona s svojo industrijo, s svojimi železnicami, s svojimi cestami?« Včasih, vendar redkeje, slišim: »Pa tudi v književnosti in glasbi so daleč za nami.«

Potemtakem so kultura najprej tovarne, potem železnice, kanali, ceste in mostovi in končno literatura in glasba.

Ne, draga moja inteligenca, v tovarnah ni prav nič kulture, niti niso železnice, kanali, ceste in mostovi kultura, pa tudi knjige, note in šola niso kultura.

Kultura je duševno stanje človeka. Merilo za kulturo človeka je njegova občutljivost za dobro, lepo in pravo. Narodna kultura je duševno stanje narodov. Merilo njegove kulture niso tovarne, železnice, kanali, ceste in mostovi, pa tudi ne knjige, opere, šole — ampak njegova občutljivost za dobro, lepo in pravo.

* Danes nadaljujemo s tem podlistkom, ki smo ga začeli s 13. številko.

Kdo je v tej revoluciji bolj kulturni: naš ruski vzrok ali evropski zapad? Ali je bolj kulturna grupa ljudi, ki dela na vse pretege, da bi nas na novo zasuznjila svojemu kapitalu, da bi nas napravila hlapec v svojih tovarnah in izpila iz naših delavskih teles naše poslednje sokove, ali je bolj kulturni narod, ki nam požrtvovalno in v največjem altruizmu neprestano kliče: »Bratje, ne dajte se na novo vpreči v tovarni voz svetovnega kapitalizma, ne dajte se več ukleniti v njegove suženjske okove, evo me, jaz vaš brat, brat vsem izkoriščevanim enako, izkoriščevanim Nemcem, Angležem, Francozom, Italijanom, Čulukafrom prav tako, kakor izkoriščevanim Poljakom, Čehom in Jugoslovanom, sem pripravljen boriti se z vami in umirati z vami v krvavih bojih, da se vsi izkoriščevani osvobodimo, da odrešimo ves svet kapitalističnega gospodarstva, ki nas goni v svoje tovarne, v svoje podzemeljske rove, v svoje katorge, v svoje ječnice, da zmožnani in izželi nimamo več časa, ne zmožnosti misliti na to, kaj je dobro, kaj lepo in kaj pravo, ampak smo v svoji kulturi ponižani do voznega živinčeta!«

In ruski narod ima manj tovarn, manj železnice, manj cest, manj kanalov in skoro je imel tudi manj šol, kakor mi zapadni Evropejci.

Kdo se vam zdi bolj kulturni, dragi slovanski inteligenti, evropski zapad ali revolucionaren ruski vzrok?

Na svojem begu čez Albanijo sem naltel v Prizrenu na neko stražo pred nekim vojnim skladiščem. Bil je to srbski stavec, tretjepozivec, doma nekje od Knjaževca.

Stavec je slonel ob svoji dolgi puški in plakal. Videč njegovo bol, se obzirno ustavi pri njem, pa ga skušam z lepimi besedami potolažiti; on pa mi odgovori:

»Veš, gospod, imam dva sina in dva vnuka v vojski in za nobenega ne vem, da li še živi. Dva sina sem izgubil v prvi naši vojni s Turki. Toda vse to me ne boli. Ne boli me tudi, da bom moral pustiti svoje stare kosti v teh mrzlih gorah. Toda misel, da Bolgar gazi mojo hišo, tisti Bolgar, ki se križa ravnokako s tremi prsti kakor jaz, ki je iste vere kakor jaz, ki govori isti jezik kakor jaz, moj sosed in po Bogu brat — vidiš, to me boli. Da mi je pogazil mojo hišo Turck, da mi jo je pogazil Svab, da mi je zgorela, vse bi lahko prenesel, ali da mi jo skruni brat, vidiš, lega ne morem prenašati.«

Dragi inteligenti, vprašam vas: kdo je bil bolj kulturni, ta knjaževski čičo ali tisti naši univerzitetni profesorji, ki so se med vojno izpisali v divjem sovraštvu proti bolgarskemu bratskemu ljudstvu?

In ta kultura je cilj vsega človeštva. Ta kultura je edini njegov pravi cilj. Vse drugo so samo zmoje naše.

To pa, kar mi vi navajate za kulturo, bi morali biti pomočniki za razvijanje kulture. In samo s tega stališča moramo precenjevati vse te pomočke. Ali služijo te stvari res razvijanju našega duševnega stanja, ali ne. In vse, kar ne služi temu, moramo zavreči in porušiti brez pomislekov in brez odloga.

In vi ste kulturni delavci...

Da, toda vaši duševni produkti služijo dancs samo enemu razredu: razredu pijavk narodovih in vaše besedičenje o narodni kulturi, je le besedičenje brez vsebine. Vaše povesli, vaše pesmi, vaše sinfonije, vaše drame, vaše opere, vaša gledališča, vaši koncerti služijo brezdomno razvoju duha — toda čigavega? Ti vaši produkti služijo v razvoju duševnega stanja onemu razredu, ki je za duševne razvoj najmanj dovzeten in naimanj prikladen, t. i. razredu meščanskega kapitalizma, razredu pijavk narodovih, ki te duševne vaše produkte razredu delovnega ljudstva neprestano podražuje in jih monopolizira zase. Narodu pa, ki dela in ne izkoriščeje dela drugih, ki ne živi od profita, izžetega iz tujih žuljev, pa odpadajo komaj drobnice od teh vaših produktov in še te gredo na račun njegovih najsikromnejših vsakdanjih življenjskih potreb.

Često na nastopi vprašanje, če so vaša najlepša duševna dela, vaši najlepši idejni proizvodi vobče kulturno delo. Iznajdba telegrafa, telefona, letala, različnih žarkov itd., ali so ti divni produkti človeškega duha tudi še kulturna dela, kadar služijo, da se z njihovo pomočjo ubijajo ljudje, uničujejo nešteta ljudska blagra in zasuznjavajo celi deli sveta? Kadar vaše pesmi, vaša glasba navdušuje brata v boj proti bratu, mislite vi, da so to kulturna dela? Mislite li vi, da niste sami odgovorni za učinke teh svojih duševnih proizvodov?

(Dalje sledi.)

Zbirajte za tiskovni sklad „Glasa svobode“!

Tako sodi Arbeiter Zeitung o Strsemanovi vladi, v kateri sede kar štirje socialpatrojolje, med njimi ožji prislaži in bivši soljudnik Arbeiterce Stiflerding.

Zivela II. internacionala policajsocijalistov I

Vsled padca nemške marke

bo z 28. avgustom znašala urna mezda v Nemčiji 1 milijon mark. V Nemčiji se položaj vsak dan posiruje. Kapitalisti so se toliko časa »konsolidirali«, da so sedaj v polnem razslu. Tiskarne, kjer se liska denar, ne morejo več zmagovati dela in delavstvo ostaja brez plač, ker podjetniki ne dobijo pravočasno denarja.

Cene v Berlinu.

Surovo maslo 2 milijona funt, meso srednje kvalitete 1 do 1 1/2 milijona funt, 1 slanik (Hering) stane 120.000 mark itd. vsaka stvar sto tisoč, milijon. — Nemci so se svoj čas norčevali iz sovjetske

Rusije. Danes pa je nemška marka manj vredna kot ruski rubelj.

V Rusiji

je letos obdelane 59.4 milijonov desetlin zemlje. Lani je bilo obdelane 49.5 milijonov desetlin. Lani se je pridelalo 2750 milijonov pudov žita, letos se ga bo pridelalo nad 3000 milijonov pudov.

V Kemalovi novi Turčiji

so se v juliju mesecu izvršile »volitve«, pri katerih je Kemalova vladna stranka na vseh voliščih dobila absolutno večino. Opoziciji se je zabranil vsak stih z masami. Na voliščih je vsak volilec dobil koverlo (glasovnico), katero je vpričo policije moral oddati volilni komisiji. Te volitve so bile le izsiljeno priznanje zaupnice Kemalovi vladi. Proti komunistom nastopa Kemal z vso brezobzirnostjo. V ječah ginejo vsi komunistični voditelji, v kolikor se jim ni posrečilo ubežati preko meje. Sodniki, ki so nekaj nedolžnih komunistov oprostil, so bili upokojeni in proces proti komunistom je bil predan v roke »zanestljivim« sodnikom.

pitalistov in se borijo proti revolucionarjem. Delavstvo to spoznava in jih zapuša ter pristopa v revolucionaren tabor.

V Franciji

zadobivajo pristaši RSI vedno večji vpliv v strokovnih organizacijah. 29. in 30. julija se je vršil v Parizu kovinarski kongres, na katerem je bilo zastopanih 50.000 organiziranih kovinarjev. (Vseh kovinarjev je v Franciji okoli 800.000.) Kongres je mesto doseđanega anarhističnega odbora izvolil s 104 proti 17 glasovi odbor, ki je za pristop k RSI.

Približno enako se je končal kongres železničarjev, katerih organizacija se je poječila od 58 na 65.000 članov. Na kongresu 4., 5. in 6. avgusta so prislaši RSI dobili 55.216 glasov, anarhistična opozicija pa 7.057 glasov.

Kongres tekstilnih delavcev je z vsemi proti enemu glasu odobril prizadevanje CGTU za pristop k RSI.

Rudarji v Lotringiji zahtevajo amnestijo za 100 rudarjev, ki so še v zaporu radi zadnje stavke.

Stavka livarjev v Marseille traja že nad 100 dni. Livarji so pripravili vsrjajati do konca. Vrši se več slatk tekstilnih delavcev za povišanje mezd, v Halluinu pa stavka 1000 tekstilnih delavcev, ker je podjetje odpustilo tri zaupnike. Pekovskim pomočnikom v Lyonu je uspelo z dvotedensko stavko odpraviti nočno delo.

V Belgiji

so 29. julija praznovali 25 letnico strokovne komisije. Na demonstraciji je bilo navzočih v Bruslju nad 150.000 delavcev iz cele pokrajine.

Španskim transportnim delavcem

so ruske strokovne organizacije poslale 15.000 pezet kot stavkovno podporo. V stavki se je nahajalo 130.000 nad 9 tednov. V 10 tednu pa je bila stavka s silo udušena.

Španski rudarji

so od 9. julija v stavki, ker se podjetniki ne držijo pogodbe, po kateri bi moral rudar zaslužiti 5.85 pezet na dan. Izplačevali so rudarjem le 4 do 5 pezet in napovedovali še občno znižanje mezd. Reformisti so skušali obrambni boj rudarjev sabotirati, a ni se jim to posrečilo, ker so se rudarji strnili v močno enotno fronto in stopili v boj. Stavkajo tudi cementne tovarne. Oblasti šikanirajo stavkujoče in jim prepovedujejo shode. Stavkovno vodstvo je sklenilo, da ustavi tudi vsa varnostna dela, če bi vlada vpletla nasilje. V Asturiji je 700 rudarjev že od 24. aprila v stavki. Stavkujoče podpira ostalo delavstvo.

V Švici

stavkajo že 10 tednov lesni delavci, ker se podjetniki upirajo povišati mezde od 170 fr. na 1.80 franka. Boj je zagrižen. Proti 45 firmam, ki so pristale na delavske zahteve, nastopajo ostali z bojkotom. Ostalo delavstvo z velikim postrilovanjem podpira stavkujoče.

V Nemčiji

je položaj delavstva obupen. 1 dolar stane 7 milijonov mark, 1 dinar 50.000 mark. Draginja vsak dan narašča, a povišanje mezd si mora delavstvo s štrajki priboriti. V posameznih podjetjih je delavstvo prisiljeno, da trikrat na mesec stopi v stavko. Policija nasiopa s silo, s strojnimi puškami strelja na delavstvo, ki demonstrira na ulicah in zahteva kruha.

Pri volitvah v organizacijah tekstilne industrije so komunisti v večini podružnic dobili absolutno večino.

Na Portugalskem

stavkajo pomorščaki, ker jim hočejo podjetniki poslabšati doseđane delavne pogoje. V Almadi je izbruhnil generalni štrajk strojarjev.

Na Češkem

se pripravlja zopet posiljena ofenziva kapitala. Rudarji so bili prisiljeni stopiti v stavko. Od pondeljka 20. avgusta stavka 140.000 rudarjev. Tudi stavbinci v južni Češki so v stavki. Državna borza dela dobavlja stavkolomce, stavkujoči jih pa preganjajo iz stavb. Bušteradska železnica je odpustila okoli 1000 železničarjev z dela. Tovarna orožja v Pragi je izprla delavstvo, ker so zahtevali obratne zaupnike in ker niso dovolili reduciranja zaslužkov. Vendar se je podjetje končno moralo udati. Zmagali so delavci, ki dobijo obratne zaupnike in tudi doseđanja kolektivna pogodba ostane v veljavi.

Poziv na mednarodno konferenco poljedelskih in gozdskih delavcev

so razposlale ruske poljedelske organizacije. Poljedelski kongres se vrši 20. septembra, gozdarski pa 25. septembra t. l. oba v Moskvi.

Tudi napram stavkujočim mornarjem

nastopa vlada z nasiljem. 20. avgusta so aretirali 4 pomorščake, ker so pomorcem povedali, da je letak, ki govori o dokončanju štrajka, falzificiran. Zaprti so zato, ker so razkrili nesramen falzifikat. To so radikalne metode udušavanja štrajkov.

Beda rudarjev v Zenici.

Po z oboroženo silo zlomljeni stavki 1920 so odpustili v Zenici okoli 80 najzavednejših rudarjev zaupnikov. Rudarji brez zaupnikov in brez organizacije so ostali brez zaščitnika in v teku zadnjih treh let se je njihov položaj skrajno poslabšal. Pri današnji draginji zaslužijo rudarji borih 20 do 25 dinarjev. Dobivajo sicer nekaj cenejša živila, ki pa so pokvarjena, da niso užitna.

Rudarji so povsod sužnji! Kdaj se bodo združili v enotno organizacijo in zlomili verige, v katere jih je vkoval kapitalistični pohlep po profitu?

Pečarska stavka v Zagrebu

se je končala s popolnim vspehom delavstva. Trajala je nad 6 tednov. Minimalne plače znašajo od 12 do 14 dinarjev na uro, akordno delo se sme uvesti samo, če pristane na to tudi delavstvo.

Na Grškem

je 21. avgusta izbruhnila generalna stavka, ker so podjetniki hoteli znižati mezde. Strokovni birokracije so hoteli na znižanje pristati, »ker se je vrednost drahme (denar) popravila«. Delavstvo je pa v obrambo svojih interesov stopilo v generalno stavko. Ustavljen je cel promet. Vlada je proglasila obsedno stanje in militarizacijo. — Torej se tudi na Grškem razumejo na militarizacijo in znižavanje mezd.

Vsled generalnega štrajka

je grška vlada razpustila vse delavske organizacije in zaplenila arhive in denar. Stavka se vkljub temu nadaljuje.

Generalno stavko na Grškem

je grška vlada udušila s silo. V Atenah je prišlo do demonstracij pri katerih sta bila dva delavca mrtva, 7 pa ranjenih. — Povsod buržuazija daje lačnemu ljudstvu Zaloške ceste. Kdaj bo konec?

Beleške.

Ljubljanske občinske volitve

so se vršile 3. decembra 1922. Ker dotodanji demokratski gerent še ni poskrbel vseh koruptivnih afer, je radikalna vlada zavlačevala potrditev občinskega sveta do marca 1923. Sedaj so se pa 19. avgusta vršile občinske volitve v Beogradu in vlada je novovoljeni občinski svet takoj potrdila; 22. se je vršila že svečana seja. Zakaj? To bo razumel vsakdo, ki ve, da so v Beogradu radikali s terorjem dosegli večino.

Vladni listi pišejo,

do so Radića v Angliji, kamor je pobegnil pred Pašičem, slabo sprejeli. Verjamemo, da so bili Kukovec in Spalajkovića bolj veselji, ker sta bolj izvežbana v klečeplaztvu, Radić jim je predr. Se slabše sprejemajo Angleži sovjetske zastopnike. Čim slabše koga sprejmejo angleški imperijalisti, tem boljši človek je. Radić je sicer avanturist ali proletarijatu je napravil veliko uslugo s tem, da je zrevolucioniziral hrvaške seljake, ki bodo šli preko njega, ko se bo moral razkrinkati, da je samo žalosten frazer.

10 dimarski bankovci

iz leta 1919 bodo vzeli do 1. aprila 1924 iz prometa. Zadnje 4 mesece jih bo zamenjala samo Narodna banka v Beogradu. Torej pazite, da vas pri tej zamenjavi zopet ne ofrnažijo.

Draginjske doklade

je dovolil pravoslovni minister ver radikalec dr. Janjić tudi katoliškim duhovnikom in muslimanom. Zagrebški nadškof dr. Bauer bo dobival 120 Din dnevno. — Kapitalisti so združeni v enotno fronto, i katoliki i pravoslavni, Nemci i Slovenci brez razlike narodnosti in vere, so vedno enotni. Kdaj bo tudi proletarijat tako daleč?

Akcije Trboveljske prem. družbe

so vsled stavke padle na zagrebški borzi od 1300 na 900 dinarjev. Padec je velik, a multimilionarjem — akcionarjem se ni bati, saj bo 10.000 sužnjev zopet garalo in stradalo, da bodo šle akcije zopet kvišku.

Nemška marka je padla.

Dolar je veljal začetkom tega leta 7500 mark, sredi avgusta pa stane nad 7.000.000 mark. To je »konsolidacija«.

Buržuazija se peni od jeze,

ker bo morala čez par tednov izpustiti iz zaporov v Sremski Mitrovici in iz Požarevca sodruge, katere je leta 1921 po atentaču na Aleksandra brez dokazov obsodila na 2 leti zapora. Zato so pričeli sedaj proti koncu še bolj šikanirati sodruge. Ne dovolijo jim čitati časopisov niti knjig in prepovedujejo in skrajšujejo obiske, da bi jim čim bolj poostrihli kazen. — Proletci ne pomagajo. Zapomnili si pa bomo vse te šikane za tisti čas, ko bomo vloge zamenjali. Kolo se vrli. Danes smo spodaj, še malo in potem bomo govorili drugače. Kako naj postopamo, nas učijo današnji vladostžeci.

Za stavkujoče rudarje

je poleg ljubljanske občine, dovolila tudi mariborska občina 5000 Din, kotredaška 500 Din, zagorska pa 700 Din. Povsod so stavili tozadevne predloge zastopniki NDSJ. Kje so pa ostale občine? Trbovlje, Celje, Jesenice? Ali so vse pod demokratsko kuraleto?

Kakor hočejo radikali rudarski štrajk

izkoristiti za ujuna strankarske namene, tako hoče »Orjuna« izkoristiti mornarski štrajk. Sklicuje shode radikali v Trbovljah so poskušali isto, pa so se opekli in kakor izgleda so celo s Savezam pomoraca napravili »enotno fronto«, ker »Glas Pomoraca« prinaša pozive direktorijuma Orjuna. V Trbovljah je soc. patriot Krušič odklonil sodelovanje z razredno ZRD, na Primorju pa soc. patriotje sklepajo »enotno fronto« z Orjuno. Ko bo stvar bolj razčiščena, se bomo k njej še povrnili. Radovedni smo, kaj bodo k tej zvezi dejali naši pravoverni v Strokovni komisiji?

Bulgarska vlada

je obsodila 4 bulgarske komuniste na smrt, ker so se borili proti fašistični vladi. Ostali so obsojeni na 3—5 let težke ječe. NRPJ in ostale delavske stranke v Evropi pripravljajo energične akcije proti izvršitvi smrtne kazni.

Našim naročnikom!

Primorani smo s 1. septembrom 1923 povišati naročnino za »Glas Svobode« za 50 para pri številki. Tako bo od današnje številke naprej naročnina za mesec 6 Din, za četrt leta 18 Din in za pol leta 36 Din.

Posamezna številka stane 1.50 Din.

Ne bomo tukaj pripovedovali, da moramo storiti ta korak vsled naraščajočih fiskarniških stroškov itd., ker pamen in razredno-zaveden naročnik in član »Neodvisne Delavske Stranke Jugoslavije« to itak sam uvidi. 2 Din na mesec poviška, ni foliko, da bi se ne moglo utrpeti. Vsakomur, komur je mar proletarski list in njega prospeh, bo rad priložil k doseđanjam 4 Din še 2 Din.

Podpora »Glasu Svobode« so le njegovi razredno-zavedni naročniki in čitatelji. In »Glas Svobode« se naslanja le na nje. Komur pa je žal pribaviti še 2 Din (mislimo, da jih med našimi naročniki ni) je pa itak s tem dokazal, da se nanj ni zanesli tudi v drugih slučajih, kjer je treba pokazati moža še bolj, nego pri teh 2 Din poviška.

Današnji številki smo priložili položnice celi nakladi, da tudi naročniki, ki imajo že plačano naročnino naprej, pošljejo povišek.

S sodružnim pozdravom

Uredništvo in upravništvo »Glasa Svobode«.

Strokovni pregled.

III. Delavna vzajemnost (Arbeitsgemeinschaft), vzrok slabega odpora delavstva.

Delavski razred je napram ofenzivi kapitala skoraj brez moči. Proletarijat ni bil sposoben organizirati obrambnih akcij, niti ni bil zmožen na ofenzivo kapitala odgovoriti s protiofenzivo. Vzroke te slabosti moramo iskati v delavni vzajemnosti s kapitalisti, katero so pričeli izvajati Amsterdamski. Amsterdamski strokovni birokracije so nastopali tako, kol bi imel proletarski razred s kapitalističnim razredom res kake skupne interese. Birokracije so žrtvovali interese delavstva, da so ohranili kapitalistično državo. Oni ne marajo razrednega boja in so zagriženi nasprotniki revolucije. (Krekić 1920. leta ob priliki železničarskega štrajka: Štrajk se mora nehati, ker drugače propade srbska država; »črni petek« v Angliji (tu so Amsterdamski zrušili rudarski štrajk »da ne propade država«) itd., itd. Primerov za to imamo po vseh deželah več kot dovolj.)

Reformistična metoda delavne vzajemnosti s kapitalisti, katero izvajajo Amsterdamski, povzroča delavstvu poraz za porazom in podžiga kapitaliste, da vedno znova navaljujejo na proletarijat. Vsak odpor delavstva proti poslabšanju današnjega bednega stanja vsebuje v današnjem štadiju revolucionarne konsekvence. Ker se Amsterdamski teh konsekvence zavedno izogibljajo, postajajo kontrarevolucionarni, postajajo prostovoljni agentje buržuazije.

Papež v Rimu

je poslal vsem vladam in tudi sovjetski profesti, da bi se cerkvena posestva razdelila med siromašne kmete, ker je cerkvena zemlja »Kristusova last«. Zakaj je protest poslal vsem vladam, se ne ve, ker doslej so edino boljševiki bili toliko odločni, da so vzeli duhovnikom, ki ne obdelujejo zemlje, posestva in jih razdelili med kmete. V Zagrebu so stopili 22. avgusta v stavko delavci paromlina, ker je podjetje hotelo jim odvzeti dosedanje priboljške v moki in odpraviti stanarino.

Radikalne »Jutranje Novosti«

prinašajo dnevno gorostasne laži pod rubriko »Iz boljševiške Rusije«. Če bi pri nas veljala svoboda tiska, bi nam bilo mogoče prinašati pod rubriko »Iz radikalne Jugoslavije« take resnične škandale, da bi se jih moral sramovati vsak Evropejec. Kaj se godi vse v radikalni Jugoslaviji, dokazuje sledeč slučaj, ki pa ni osamljen. Vojak nam piše: **Boka Kotorska.** V juliju 1923. Dragil Pišem Ti par vrstic, ki Te ne bodo razveselile. Tvojemu bratu, ki služi pri 1 četi, 1 bataljona Irdnjavaškega artiljerijskega puka v Boki Kotorski, se jako slabo godi. Vsled slabe hrane in še slabše vode ter velike vročine je zbolel. Ko je bil pri zdravniku, ga je isti nahrulil, da simulira. V četi so ga potem pretepali, ko pretepajo vsakega, ki se javi bolanega. Ker je Tvoj brat bil zelo slab in ker ga imajo podoficirji zelo na piki so ga toliko časa mučili, da je revež znorel in se sedaj nahaja v bolnici. Niti mene ne pozna več. Hotel je že parkrat skočiti skozi okno, pa so ga zadržali njegovi tovariši. Če moreš vložiti kako priložbo. Ne izdaj me, ker drugače me bodo lepi do smrti. (Vojak, ki je znorel vsled pretepanja se piše Alois Mustar iz Trbovelj.)

Po ljudskem številu

iz leta 1920 je v Zedinjenih državah nad 13.700.000 priseljenec. Od teh je 169.400 Jugoslovčanov. Ameriško državljanstvo si jih je pridobilo od teh 38.300. Zanimive številke.

Poslanik SHS na Dunaju,

radikalce Tiča Popovič je igral hazard v Rogaški Slatini. Njegov partner neki »višji natakar« ga je pošteno obral za 350.000 Din. Natakarja so radi prepovedane igre zaprli, radikalnega poslanika pa ne. — Res so demokraci naši radikalni. Tako daleč gre njihova demokracija, da igrajo z natakarji karte, ko pa izgubijo jih pustijo zapreti. — Ne igrajte kart z radikali.

Povprečni zaslužek češkega rudarja

znaša 47 Kč (čeških kron) na 8 ur. V naših kronah znaša to okoli 500 kron. In naši rudarji? Največji zaslužek na minimalni plači z vsemi dokladami 144 kron. Ali so zahteve naših rudarjev upravičene ali ne?

Na Kitajskem

ima vlada mnogo opraviti z banditi, ki opletnijo cele vlake in tudi mesta. V nekem proglasu velijo ti banditje, da so dolgo časa brezuspešno iskali poštenega dela in da so končno bili prisiljeni na ta nelep način iskati si zaslužka. Časopisje simpatizira z banditi in ostro obsoja vlado, ki je zakrivila, da se poštene delavce in vojaške žene na ta način med bandite. V maju mesecu so stakali na Kitajskem vsi državni uradniki, ker že pet mesecev niso dobili plač.

Bojkot.

Belgijska organizacija živilskih delavcev je proglasila bojkot izdelkov firme E. Rany v Wygmaelu (Belgija).

»Nova Pravda«

od 24. avgusta se prav brilko pritožuje čez krivico, ki jo je baje napravil »Glas Svobode« bivšemu poslancu Deržiču s tem, da ga je objavil med krumirji zadnje železničarske 24 urne protestne obustave. Celi dve koloni na 1. strani posvečuje »Nova Pravda« tej »krivici« in izgleda, da je varovanje »kristalno čistega« Deržiča, za narodne socialiste najvažnejši in najbolj aktuelen političen dogodek tedna.

Kakšna je pravzaprav ta »velika krivica« leh »nesramnih komunistov«? Kakor vse druge tovariše in tudi sodruge o katerih smo zvedeli, da so 3. avgusta delali, smo objavili tudi to, da je dne 3. avgusta tudi »kristalno čist« Deržič bil na ravnateljstvu, kaj je gori počel, naš informator ni mogel povedati in zato je Deržič prišel med krumirje. V »Glasu Svobode« in v »Strokovni Borbi« smo brezobzirno objavili vse, o katerih se je nam poročalo, da so bili v službi in tako tudi nekateri naše dobre sodruge, katere so vojaki in orožniki s silo nagnali, da so morali delati. (Slučaj grupe od vlaka 518, sodrug M. Vahen). Narodni socialisti to dobro vedo ali oni hočejo bil slučaj izkoristili in predstavili Deržiča kot mučenika, kateremu delajo komunisti krivico. Ko smo dobili »Novo Pravdo«, in smo se informirali pri s. Makucu in mu sporočili, da bomo objavili popravek, če nam ga pošlje g. Deržič. Popravka pa ni. Ali se Deržič boji povedati gospodom pri ravnateljstvu, da je štrajkal in da ni krumir? Značilno pa je, da smatrajo narodni socialisti človeka, ki je glasoval za zakon o zaščiti države, za kristalno čistega. Kakšni so pa potem drugi narodni socialci?

Štefanovič se je sam razkrinkal.

V 174 šte. »Jutranjih Novosti« objavlja Štefanovič svoj zagovor napram nekaterim velikašem v radikalni stranki, ki se ga hočejo znebiti. V tem zagovoru sam prizna to, kar je na konferenci 11. februarja tako tajil; namreč, da je cel čas, ko se je udeleževal v delavskem gibanju bil v zvezi z Proličem in Hribarjem in da je po njihovih navodilih delal. Tudi Fabjančič mu je napisal spravevalo, v katerem mu potrjuje, da ni bil Štefanovič nikdar komunist, in da je vedel Fabjančič, da je Štefanovič v tem času stal v zvezi z Stojanom Proličem. Končno mu Fabjančič potrjuje, da je Štefanovič izstopil prostovoljno iz delavskega pokreta in da je odklonil kandidaturu na listi SSDL.

Torej oba Štefanovič in Fabjančič sta imela zveze z radikalom Proličem in z radikali že tedaj, ko sta bila še v delavskem gibanju. Zakaj sta pa tako tajila, ko se jima je predbacivalo zveze z Bleiweisovo cesto? Ta izjava in cel članek Štefanoviču ne bo dosti pomagal, ker radikali so toliko prefrigani da ne bodo verjeli takim ljudem, ki lavirajo med dvema stoloma. Preje komunisti in radikali in X. Kakor je Štefanovič »prostovoljno« moral odkloniti kandidaturu pri SSDS, proti kateri je glasovalo celokupno delavstvo in za katero sta bila samo njegova kompanjona Klemenčič in Fabjančič, tako bo tudi »prostovoljno« moral zapustiti glavno tajništvo radikalne stranke in prevzeti engagement pri X, ki je še danes nepoznan. Ve se samo to, da bo ta X oni, ki bo bolje plačal. Prodajajo se politiki, verzirani v vralolomnem predsedlvanju in laviranju. Naročajo se pri koncesioniranem zavodu Štefanovič, Klemenčič, Fabjančič. Uspeh zasiguran. Ob neuspehu se morajo »prostovoljno« umaknili.

Oni znajo.

Ob priliki katoliškega shoda se v nekaterih kavarnih ni moglo dobiti zemelj. Prijatelj mi je to pojasnil: Zemlje se ne dajo zmanjšati, koščke kruha pa nikdo ne vaga, zato prodajajo pač kruh.

Iz stranke.

Vsem krajevnim odborom »Nezavisne Delavske Stranke Jugoslavije« v Sloveniji! — Vsem članom »Nezavisne Delavske stranke Jugoslavije.

Krajevna organizacija NDSJ v Ljubljani je na svojem članskem seslanku skienila, da odstopi vsak član ljubljanske krajevne organizacije NDSJ enodnevno plačo v korist stavkujočim rudarjem.

Pokrajinski odbor »Nezavisne Delavske Stranke Jugoslavije« v Sloveniji je odobril ta sklep in pozivlja vse krajevne odbore NDSJ in nje člane, da slede temu primeru.

Za vsakega člana NDSJ je ta sklep obvezen.

Obenem pa pokrajinski odbor NDSJ v Sloveniji apelira na vse strokovne organizacije v Sloveniji, da pokažejo istotako na ta način svojo solidarnost, disciplino in razredno zavednost.

Naj živi zmaga rudarjev!
Pokrajinski izvrševalni odbor NDSJ za Slovenijo v Ljubljani.

— 0 —

Člani ljubljanskega krajevnega odbora NDSJ se pozivljajo, da izvrše sklep organizacije in vplačajo prispevke (enodnevno plačo) za stavkujoče rudarje pri strankinem tajniku v »Delavskem domu« v Ljubljani, Karla Marksa trg 2, priličje.

Naj živi dejanska solidarnost proletarijata!

Krajevni odbor NDSJ v Ljubljani.

Vse člane ljubljanske krajevne politične organizacije N. D. S. J. se pozivlja na članski sestanek, ki se vrši v sredo, 5. septembra 1923 v Delavskem Domu s sledečim dnevnim redom:

- 1. Poročilo odbora;
- 2. Podrobno delo in razširjenje krajevne organizacije na predmestja.
- 3. Volitev novega odbora.
- 4. Razno.

Pozivljamo vse člane, posebno sodruge iz predmestij Moste, Vič, Glince, da se sestanka sigurno udeležijo.

Odbor.

Izvrševalni odbor N. D. S. J. za Slovenijo sklicuje za dan 9. septembra 1923 ob 9. uri dopoldne v gostilni Engelmanna (vulgo Fölnar) v Kranju

GORENJSKO KONFERENCO N. D. S. J. s sledečim dnevnim redom:

- 1. Otvoritev.
- 2. Poročila delegatov J. O. in posameznih krajevnih organizacij.
- 3. Političen položaj.
- 4. Naloga naše stranke.
- 5. Strankin svet.
- 6. Razno.

Krajevne organizacije in zaupništva N. D. S. J. na Gorenjskem naj pošljejo svoje delegate. Zadevno te konference bodo organizacije po posebni okrožnici še obveščene.

I. O., N. D. S. J. v Ljubljani.

Dopisi.

TRŽIČ. Nestrpnno čakajoč izida gigantskega boja, ki je obenem tudi naš boj, izjavljamo razredno zavedni delavci v Tržiču, da smo popolnoma solidarni s stavkujočimi rudarji. Pošiljajoč vam najiskrenejše sodružne pozdrave, kličemo: vstrajajte do konca, in zmaga bo vaša! — Boj, ki ga vodite, je svet boj, boj za obstanek golega življenja tisočev in milijonov, ki raztrgani in lačni v težkem znoju kopičimo ogromne profite nenasitnim kapitalistom. Na sklep od strani ljubljanske krajevne organizacije N. D. S. J., katerega je odobril Pokrajinski odbor Nezavisne Delavske Stranke Jugoslavije, da vsak član odšteje enodnevni zaslužek v prid stavkujočim rudarjem, se poverjeništvu N. D. S. J. v Tržiču enodušno pridružuje. Z nabiralnimi polami se je že tudi nekaj nabralo. Zavedajoč se, da je vaša zmaga tudi naša zmaga, kličemo: Zivela solidarnost rudarjev do konca! — Zivela zmaga pravice! — Zivela končna zmaga vsega proletarijata!

15 članov ljubljanske krajevne organizacije NDSJ je vplačalo po sklepu, da mora vsak član vplačati enodnevni zaslužek do 27. t. m. 806 Din za stavkujoče rudarje.

Tiskovni sklad.

Glavan Hinko, Ljubljana 4.75 Din; Erbežnik Ivan, Ljubljana 4 Din; Omejc Franc, št. Vid nad Ljubljano 6 Din; Gradišar Ivan, nabral v Tržiču 21 Din. Skupaj 35 Din.

Mile Klopčič:

Kljub vsemu!

Šepet lahko zatrete nam, a misli, ki jih rodila bede noč, nikdar, čeprav jih hočete zatreti z visli, zaman: prolet ostal bo komunar!

Nekoč nam vzišla bo krvava zora, ko se upreli hotel bo še kamen. Tedaj nikar ne dušite upora, marveč naj plane v donebesni plamen!

Izkaz dejanske solidarnosti so pokazali sledeči sodruzi, ki so žrtvovali za stavkujoče rudarje.

Senjski rudnik: Neimenovani, Sima Lemič po 30 Din. Anton Leskover, Josip Kočnik, Neimenovani, Vajntrinker, Mihael Krašovec, Alois Krofi, po 20 Din. Markus Blaš 15 Din. Jože Golob 13 Din. Ignac Gerčman 12 Din. Juvan Slavnik, Ivan Cirar, Ivan Cirar sin, Andreas Lebenički, Franc Kocjančič, Ivan Kešenk, Anton Ljubič, Neimenovani, Leopold Sajtl, Veronika Kovačević, Ivan Glogovšek, Ivan Bončina, Svelozar Bogasiljevič, Josip Bricelj, Luka Kuflešič, Neimenovani, Vladimir Milošević, Matej Kosovac, Franc Ferling, Neimenovani, Joco Samec, Neimenovani strajkujajoči, Štefan Samac, Ludvig Šlegelj po 10 Din. Miloš Stanojevič, Lilisav Mimič, Božidar Živanovič, Gustav Štrikov, Krsla Jovanovič, Radomir Koslič, Štefan Stanojevič, Mezdir Oderenko, Arso Slavik, Muan Funtkovič, Miloš Ankovič, Ivan Zilič, Ivan Irkovič, Mila Milošević, Milan Bemilavljivič, Gjuro Boškovič, Svelozar Gjurič, Karlo Kranjc, Miloje Milojevič po 5 Din. Jisom Bulič 3 Din, Matija Tilaš 2 Din. Skupaj 570 Din. — V imenu štrajkujočih rudarjev in njihovih otrok izrekamo tem polom najtoplejšo za vlogo sodrugom v senjskem rudniku in upamo, da nas boste podpirali tudi v bodoče moralno in materialno, dokler ne izbojujemo naših upravičenih zahtev.

Zveza rudarskih delavcev.

S 1. septembrom 1923 se odpro v Delavskem Domu, Karla Marksa (prej Turjaški) trg št. 2.

GOSTILNA

Topla in mrzla jedila. Delavska kuhinja. Abonentni na hrano se sprejemejo. Vsakovrstne tople in mrzle pijače.

Poštna položnice.

Danes smo priložili poštna položnice vsem naročnikom. Kateri imajo plačano naročnino že v naprej, prosimo, da pošljejo povišek, kakor omenjamo na drugem mestu. Naročniki, ki so še na dolgu, naročnina s tem mesecem, imajo na naslovu rdeč znak. Naročniki, ki so še na dolgu, imajo pa na naslovu plav znak. Vsak naročnik se naj zaveda svoje proletarske dolžnosti in obnovi, oziroma poravna naročnino. Vsak naj pridobi še enega naročnika. Širite svoj list, sodruzi in sodružice! Ljubljanski naročniki, ki hodijo osebno plačevati naročnino, naj položnico izroče pridobljenemu novemu naročniku.

Uredništvo in upravništvo »Glasa Svobode«.

Lastnik in izdajatelj Konzorcij. Odgovorni urednik Anton Šušteršič. Tisk tiskarne »Merkur« v Ljubljani.

2. september mladinski dan!

Internacionalna delavska mladina obhaja na ta dan že devetlet svoj prvi maj.

Revolucionarna delavska mladina Slovenije pa se bo letos prvič pridružila strnjanim vrstam rdeče

mladine celega sveta in bo skupno z njo protestirala proti naraščajoči reakciji, proti ubošanju delavske mladine, proti militarizmu in novi vojski, proti fašistovskim tolпам in za povišanje plač ter enotno fronto mladega in odraslega proletarijata.

Zato se vrši v nedeljo dne 2. septembra javen shod delavske mladine v »Delavskem domu« ob 10. uri dopoldne.

Delavska mladina na plan! Zivel 9. internacionalni mladinski dan!